

Mezinárodní smlouva

1. seminář: diskuzní otázky

1. Jaké prostředky a metody výkladu nalézáme v článku 31 Vídeňské úmluvy o smluvním právu (dále: VÚSP)?

(Návod: učebnice)

2. Posuďte význam tohoto výňatku z pohledu definice mezinárodní smlouvy:

„Smlouva, která není smlouvou mezi státy uzavřenou v jejich postavení subjektů mezinárodního práva, se řídí vnitrostátním právem některého státu.“

(Návod: čl. 2 odst. 1 písm. a) VÚSP)

3. Posuďte výrok z pohledu zásad mezinárodního smluvního práva: *„Mezinárodní smlouva může zavazovat i třetí (nesmluvní) státy.“*

(Návod: čl. 34 VÚSP)

4. Posuďte, zda lze učinit výhradu k mezinárodní smlouvě o zákazu diskriminace, která stanoví, že *„vůči státu X se neuplatní ustanovení smlouvy o rovnosti pohlaví.“*

(Návod: čl. 19 písm. c) VÚSP)

5. *„Každý má právo na život.“* Lze toto ustanovení smlouvy použít na fyzickou osobu jako subjekt vnitrostátního práva? Posuďte a smlouvu pojmenujte v souladu s Vaším zjištěním.

(Návod: učebnice)

6. K mezinárodní úmluvě existují zápisy z diplomatické konference, v rámci níž byla smlouva sjednána. Mají tyto zápisy nějaký interpretační význam?

(Návod: čl. 32 VÚSP).

7. Může smluvní stát, který ratifikoval mezinárodní smlouvu, vznést argument vůči ostatním smluvním státům, že „zjistil, že některá ustanovení smlouvy odporují jeho vnitrostátním předpisům a proto nemůže nadále jednat v souladu s těmito ustanoveními?“

(Návod: čl. 27 a 46 VÚSP).

8. Ve sporu mezi dvěma státy jeden tvrdí, že vyšší moc je okolnost vylučující protiprávnost podle mezinárodního obyčejového práva. Druhý stát tento argument odmítá, když tvrdí, že „obyčeje nejsou pramenem mezinárodního práva“. Je tento argument druhého státu pravdivý?

(Návod: čl. 38 odst. 1 Statutu Mezinárodního soudního dvora)

9. Posuďte pravdivost výroku: „Mezinárodní smlouva je dle českého práva nadřazena Listině základních práv a svobod“.

(Návod: učebnice)

10. Posuďte pravdivost tvrzení: „podmínkou vnitrostátní aplikace mezinárodní smlouvy je mj. její ratifikace prezidentem.“

(Návod: Čl. 10 Ústavy).

11. Jaké mohou být důsledky nesplnění povinnosti státu provést do vnitrostátního právního řádu závazek týkající se postavení jednotlivce? (viz např. Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace - čl. 2)

(Návod: např. Danzig, 1928, bod 65), zamyšlení se nad nutností interpretovat vnitrostátní právo souladně s MP)

12. Kde je zakotvena zásada mezinárodního smluvního práva *pacta sunt servanda*? Posuďte její formulaci v různých (mezinárodně)právních dokumentech.

(Inspirace: např. čl. 26 VÚSP, čl. 2(1) Charty OSN, čl. 1 (2) Ústavy)

13. Posuďte pravdivost tvrzení: „soudce je vázán **každou** mezinárodní smlouvou, jejíž smluvní stranou je Česká republika.“

(Návod: např. Čl. 95 (1) Ústavy).

14. Jaké jsou podmínky recepce (inkorporace) mezinárodní smlouvy do českého práva?
Musí být splněny kumulativně?

(Návod: čl. 10 Ústavy)

15. Jak byste definovali přímo použitelnou smlouvu (tzv. *self-executing*)? Má toto označení nějaký praktický význam?

(Inspirace: text a ukázky níže)

Vnitrostátní aplikace ustanovení mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Ústavy

Týká se smluv "self-executing", tj. těch, které jsou samy o sobě způsobilé vnitrostátního použití (aplikace), tedy těch, které jednoznačně stanoví práva a povinnosti jednotlivců bez potřeby dalších upřesnění prováděcím vnitrostátním předpisem, tedy nevyžadují žádné vnitrostátní legislativní nebo administrativní opatření.

Tři typy smluv podle tohoto hlediska:

Smlouva, která není self-executing a nevztahuje se na jednotlivce:

Charta OSN - příklad ustanovení:

Článek 33

Strany ve sporu (tj. státy), jehož trvání by mohlo ohrozit zachování mezinárodního míru a

bezpečnosti, budou především usilovat o jeho řešení vyjednáváním, šetřením, zprostředkováním, řízením smířčím, rozhodčím neb soudním, použitím orgánů neb ujednání

oblastních nebo jinými pokojnými prostředky podle vlastního výběru.

Rada bezpečnosti, uzná-li to za potřebné, požádá strany (státy), aby urovnaly svůj spor

takovými prostředky.

Toto ustanovení není self-executing, netýká se vůbec jednotlivců. Problém s přenosem do vnitrostátního práva a s předností před zákonem zde **nevzniká**.

Smlouva, která není self-executing, ale dotýká se práv a povinností jednotlivců:

Úmluva o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví - ukázky

ustanovení

Článek 1:

Trestného činu se dopustí osoba, která úmyslně a nezákonně spáchá násilný čin proti osobě na palubě letadla za letu, jestliže tento čin může ohrozit bezpečnost tohoto letadla, ...

Článek 3:

Každý smluvní stát se zavazuje, že pro trestné činy uvedené v článku 1 stanoví přísné tresty.

Tuto úmluvu nelze přímo aplikovat na jednotlivce. Trestný čin musí být zahrnut do trestního zákona a musí být stanovena trestní sazba. Vůči jednotlivci je pak účinný trestní zákon na základě Úmluvy doplněný, nikoli samotná Úmluva. **Povinností smluvního státu je ovšem tuto úmluvu implementovat, tedy zahrnout její ustanovení do svého (trestního) práva a uplatňovat ho.**

Klasická smlouva self-executing, která stanoví přímo pravidla chování pro jednotlivce:

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží - ukázky ustanovení

Článek 14

Návrh na uzavření (kupní) smlouvy určený jedné nebo několika určitým osobám je nabídkou, jestliže je dostatečně určitý a projevuje vůli navrhovatele, aby byl zavázán v případě přijetí. Návrh je dostatečně určitý, je-li v něm označeno zboží a jestliže výslovně nebo nepřímě stanoví množství a kupní cenu zboží nebo obsahuje ustanovení umožňující jejich určení.

.....

Článek 16

Dokud nebyla (kupní) smlouva uzavřena, může být nabídka odvolána, jestliže odvolání

dojde osobě, které je nabídka určena, dříve než odeslala přijetí. Nabídka nemůže být odvolána: jestliže z ní vyplývá stanovením určité lhůty pro přijetí nebo jiným způsobem, že je neodvolatelná, ...

Tato úmluva přímo upravuje práva a povinnosti jednotlivců (zde obchodníků). Je proto součástí právního řádu a má přednost před zákonem (tj. aplikuje se **místo** zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním a obchodního zákoníku). **Povinností smluvního státu je učinit tuto úmluvu použitelnou (aplikovatelnou) vnitrostátně tak jak je, bez jakéhokoli dalšího upřesňování. Faktickým pramenem úpravy je pak namísto vnitrostátního zákona přímo Úmluva.**